
Saemien gæmhpoë ihke kultuvre edtja guhkiebasse jieledh

Samisk sammanfattning av numrets innehåll

Åniedasse artihkeli sisvegistie åarjelsaemien.

Tjaalegisnie ”Samisk kamp för kulturell överlevnad”, folkloriste Coppélie Cocq, Samiska studier jìh etnologue Marianne Liliequist tjaeliejægan tjaktjen 2013, dle Sveerjen reerenasse laejhtemem åadtjoeji dovne EN:n sierredimmieåarganeste jìh Sierredimmietjirkijjste guktie lea saemiej vööste dæmiedamme jìh dejtie gietedamme. Daate aamhtesenummere lea saemien gæmhpoen bijre ihke kultuvre edtja guhkiebasse jieledh jìh dah artihkelh strategijh jìh darjomh vääjnehtieh mah Saepmesne daan biejjien gäävnesieh, akten tijjen gosse aajhtoeh jìh haestemh – men aaj akten tijjen gosse maahta gæmhpoevæljøem, tjængkierdimmiem jìh eadtjohkevoetem vuejnedh.

Ræjhtoe Gållohken bijre: sijjiem nænnoestidh jìh vääjnesasse buektedh

Coppélie Cocq, Saemien lohkemegoevtseste, lea giehtjedamme vuastalimmiem Gållohkesne jìh vuesehte man vihkeles dihte sijjie lea dan rijhtedimmesne. Ij Leah barre barkoesijjieh jìh bæetje biejjiej bearkadimmie, mohte identiteeti bijre jìh histovrije mij lea dan sæjjan viedteldihkie, jìh giej lea reaktah desnie årrodh jìh dam sijjiem nåhtose vaeltedh.

Kroehkedimmiebaaroo jìh kroehkeme-ræjhtoe: Tjæliestimmieh Gållohkeste

Etnolååge Angelika Sjøstedt Landén hov lea, seamma guktie Cocq, miehtjene dotkeme dej Gållohke-vuastalimmide. Satne tjuvtjede man vihkeles barkoevuekie daate lea gosse sijhth vuastalimmieh giehtjedidh. Ektievuekie dajvenalmetji

jih dej almetji gaskem mah böötin ålkoëbealeste hov
lij aelhkebe vуетiestidh gosse desnie lij, enn goh barre
sosijaale meedijaj tjirrh.

*”Naan sårarbh soffagællan johtetjealmetje
musigkesuerkesne” – Max Mackhéine låaseme
musigken, identiteeten jih politihke vuastalimmien
bijre*

Etnolååge *Marika Nordström* aaj Gållohkevuastalimmien
dohtede gosse etnihke identiteeten jih guektiengierts
identiteeten vuajnemehaeriej bijre tjaala jijtse artigelisnie
musihkere jih aktiviste Max Mackhéen bijre. Max Mackhé
ij leah saemien maadtojste, mohte læjhkan saemine dobtöe
jih eatjohke saemien reaktah nænnoste.

Akten sijten bearkadimmiesoejkesje

Etnolååge *Christina Åbrénen* artigelisnie tjjelke åvtese
båata man saajrohth muvtht sijtine dobtöe. Nov aaj ihke
ovjuvrh jeaneanieh. Satne tjuvtjede magkerh soejkesjh
sijtenguejmieh leah evtiedamme, gusnie dekoloniseeremen
teovriyh nuhtjedieh gosse gëhtjedieh stoerresiebredahken
dåemiedimmie, jih nimhtie aaj ektievuekiem nænnoestieh
sijteguemiej gaskem.

Man åvteste edtjeh dah åadtjodh...?

*Fierhtenbeajjetje-rasisme saemiej vööste golme svienske
saerniesijjiej lohkijelahtesinie*

Eva J:son Lönn, meedije- jih gaskestallemedaajroe, lea
gëhtjedamme haatsves laahtesidie saemiej vööste mah leah
jijhteme svienske bijjiesærnide. Daehtie laahtesistie
firhtenbeajjetje-rasisme vääjnoes sjædteme, mij gåarede
naemhtie ryögknedh: ”Man åvteste edtjeh dah (saemieh)
sjiere reaktah åadtjodh?” Satne onterde guktie jis nimhtie
ahte dagkerh laahtesh åålmehtovvieh jalhts plaeriej leah
njoelkedass mah jiehtieh eah galkh rasistihke vuajnoeh
åålmehtidh.

Mij lea iemiealmetjimetodologijh?

Kristina Sehlin MacNeil, etnolååge, sov artigelisnie
gëhtjede læjhtemem jillievertenen dotkemeparadigmen
vööste ihke eah iemiealmetji maahtöe seatadieh. Satne
tjoevkesadta joekehth usselivuekieh dotkemen bijre,

iemicalmetjimethodologijh, mah vuesiehtieh dotkijen lea diédte iemicalmetji vierhtievuajnoem seatadidh, jih mij joem bäästide vedtedh almetjidie mej gujmie lea dotkeminie.

*Gieleveljie gelliengierts
identiteetevåarome buakta*

Hanna Outakoski, universiteeteööhpehtæjja saemiengieline, lea giehtjedamme gelliengieleldh maanaj noeri tjaelemem Saepmesne. Gosse jijnjebh gielh maahta, dellie nuepieh jeanene govlijehdedh jih aaj ovmese haereste aamhtesem giehtjedidh. Gosse saajrohth iemicalmetjigielem soptseste, nov goh saemiengiele, dellie orre gielebyjreskh rihpelgich, gusnie jijtse identiteete klaeriedávva dovne saemien aerpiemahtoste jih aaj politihke vuajnoeste ålkoeveartenen vöoste. Maanah, noerh Saepmesne leah veasoeminie tijnjesne gusnie veareldevyrhteme jih bætijebiejjih fierhten biejjien digkiedibie, jih dan åvteste dej vuajnoeh dan vihkeles goltelidh.

*Saemien duvriesoeth jih vielletje guaktah
saemien soetestimmesne*

Vihkeles bieliem saemien aerpiemahtosne hov lea njaalmeldh soetide. *Krister Stoor*, Saemien lohkemegoevtete, lea jijtse artigkelisnie giehtjedeminie bæries soeth mah buerkiestieh almetji, duvri ektievoetem. Soptsestimmieh daaletji tijnjeste, mohte dovletji myjhtide viedteldihkie.

Mieltiebarkoen kånste?

*Saemien kultuvre kultuvreåjviestaarenjaepesne
2014 Upmejesne*

Upmeje europeihke kultuvreåjviestaarine 2014 sjidti jih saemien kultuvre lij vihkeles dennie vierhtiedimmesne. *Anna-Lill Ledman*, historvrije, giehtjede guktie saemich leah mealtan orreme provgrammem haemiedidh. Sov mielen mietie, jalhts nov muvth saemich leah nuepiem åådtjeme ovmese kultuvredeahpadimmesne mealtan, dellie saemien siebredahke ij leah åådtjeme prosjekteraarastallemisnie mealtan.

